

CHEMISCH WEEKBLAD.

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING.

No. 20.

16 Mei 1914.

11 Jrg.

INHOUD: Mededeelingen van het Algemeen Bestuur der Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Prof. Dr. P. VAN ROMBURGH, Rede uitgesproken bij de herdenking van het 40-jarig professoraat van Dr. A. P. N. FRANCHIMONT op 2 Mei 1914. — Dr. H. J. TAVERNE, Het opwerken van kwikresten (laboratorium- of korte mededeeling). — Boekaankondigingen. — Personalialia, vacatures, industriële mededeelingen, enz. — Ontvangen boeken, brochures, enz. — Vraag en aanbod. — Correspondentie.

Mededeelingen van het Algemeen Bestuur der Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Candidaat-Leden:

Dr. D. F. DU TOIT MALHERBE, Prof. i. d. chemie, University College, Pretoria (Transvaal),

voorgedragen door D. F. DU TOIT, chem. docts. en Dr. W. P. JORISSEN.
Th. E. R. G. ARNOLD, stud. scheik. ing., Statenlaan 122, 's-Gravenhage,

voorgedragen door A. KOREVAAR en C. J. NIEUWENBURG.

E. Th. LEEMANS, scheik. ing., Heerenstraat 26, 's-Gravenhage,
voorgedragen door W. STURM en P. E. VERKADE.

Adresveranderingen:

Mej. C. JANSSEN VAN RAAIJ, scheik. ing., ass. R.-Landbouwproefstation,
Breedeweg 24, Maastricht.

Dr. H. WUITE, apoth., p/a. Rathkamp en Co., Bandoeng.

C. A. H. VON WOLZOGEN KÜHR JR., ass. a/h. Proefstation der J.S.I., Pa-
soeroean.

Z. P. POLAK, chem. docts., Paulus Potterstraat 40, Amsterdam.

Prof. Dr. N. SCHOORL, van Hogendorpstraat 16, Utrecht.

C. J. F. L. KNUFMAN, apoth., Dir. der Apoth. en Fabriek R. Klaasesz en
Co., Semarang.

Waarschijnlijk zal de jaarvergadering half Juli te Utrecht worden
gehouden. De leden, die op deze vergadering kleine mededeelingen
met of zonder demonstraties wenschen te doen, worden uitgenoodigd
zich aan ondergeteekende op te geven.

Dr. P. A. MEERBURG, *Secretaris*,

Drift 14, Utrecht.

REDE UITGESPROKEN BIJ DE HERDENKING VAN
HET 40-JARIG PROFESSORAAT VAN Dr. A. P. N.
FRANCHIMONT OP 2 MEI 1914

DOOR

P. VAN ROMBURGH.

Hooggeachte Franchimont, waarde Leermeester en Vriend.

Mij valt het groote voorrecht te beurt op dezen zoo heugelijken dag, waarop Gij vóór veertig jaar het ambt van Hoogleeraar aanvaardde, uit naam van een groote schare van leerlingen en vrienden, het woord tot U te richten.

Inderdaad een groot voorrecht voor mij, die nu ook welhaast vóór evenveel jaren mijn intrede mocht doen in Uw heiligdom aan de Ruïne, dáár den eersten volledige cursus over organische chemie, door U gegeven, mocht volgen en later niet minder dan elf jaren Uw assistent mocht zijn.

Onvergetelijk is voor mij gebleven de bekoring, welke van die colleges uitging en de indruk, dien Uw gloedvolle voordracht op het ontvankelijk gemoed der jeugdige toehoorders had; onvergetelijk ook de opwekking, welke toen reeds van Uw bezielende leiding in het laboratorium uitging. Nog zóó helder staat mij alles voor den geest, dat ik, nu ik U hier voor mij zie — niet slechts uiterlijk ternauwernood veranderd, maar ook nog met dezelfde onverflauwde geestkracht — mij afvraag, of ik mij niet vergis, of er inderdaad veertig lange jaren en niet slechts eenige weinige verlopen zijn, sinds den dag, waarop Gij in het groot-auditorium Uw inaugureele rede hieldt.

Edoch, al is het aan U niet te zien, aan vele van Uwe tijdgenooten en oud-leerlingen is de tijd niet zoo geheel zonder sporen achter te laten voorbijgegaan, en bovendien, de jaartallen verraden U.

Men schrijft 2 Mei 1874! In de geschiedenis van de Chemie aan deze roemruchte Universiteit, toen nog hoogeschool geheeten, een gewichtige dag. Gewichtig tevens voor de chemie in Nederland. Immers op dien dag werd een afzonderlijke leerstoel voor de Organische Chemie, en indien ik mij niet bedrieg tevens ook de eerste in de wereld, ingewijd.

Maar, hoe belangrijk dit feit ook moge wezen, voor ons zoude het geen aanleiding zijn geweest tot een feestelijke herdenking op heden. Wat toch zijn veertig jaren in de geschiedenis van een instelling, als deze Universiteit, die haren leeftijd reeds bij eeuwen telt en het voorrecht heeft daarbij een eeuwige jeugd te bezitten?

Neen! wat ons hier in feestelijke stemming samenbrengt, is het feit, dat *Gij* het waart, die voor het eerst dien nieuwen leerstoel innaamt. *Gij* hebt het zeldzame voorrecht mogen smaken, zoo'n lange reeks van jaren — en in een menschenleeftijd rekenen zij maar al te zeer mede — dien nieuwen leerstoel te bekleeden.

Uw komst beteekende een revolutie voor het onderzoek en het onderwijs in de Organische Chemie, dat in Leiden ingedommeld was, en bij Uw optreden weder werd wakker geschud. Een revolutie; waarvan de invloed zich verder uitstreckte dan de Sleutelstad en zich thans nog gevoelen doet in ons geheele vaderland.

De mare, dat de Leidsche Hoogeschool op dien 2^{den} Mei een jongen, immers nog niet dertigjarigen, veelbelovenden Hoogleeraar rijker zou worden, had zich ook buiten academische kringen verspreid en was zelfs doorgedrongen tot onder de hogere-burger-scholieren. Mij althans, die toen weldra onder Uw gehoor hoopte te zijn, is tot op heden de herinnering aan dien dag levendig gebleven, al was het *ons* toen natuurlijk niet gegeven, Uwe oratie bij te wonen.

Die oratie, getiteld: „De verschillende Richtingen der Chemie, blikken in het Verleden, het Heden en de Toekomst dier wetenschap”, stelde allereerst in het licht, dat de Regeering terecht aan deze Hoogeschool een tweeden leerstoel voor Chemie had opgericht.

Hoezeer dat vak, sinds de groote BOERHAAVE hier de scheikunde — wel is waar slechts als hulpmiddel der geneeskunde — doceerde; zich had ontwikkeld, werd aan de hand der geschiedenis in breede trekken geschetst. Den hoorders werden de worstelingen, die tot de erkenning van de samengesteldheid der lichamen, tot de vaststelling van de begrippen element en chemische verbinding en tot de ontoereikendheid van de analytische chemie geleid hebben, voor oogen gevoerd. Aangetoond werd, hoe de ontdekking van isomere verbindingen de chemie noodzaakte, andere wegen in te slaan; hoe de theorieën om de isomerie te verklaren, elkaar snel opvolgden, totdat het genie van KEKULÉ de atoomtheorie van DALTON verrijkte met de hypothese omtrent de valentie der atomen, waaruit de regels voor de aaneenschakeling der atomen voortvloeiden.

Geen wonder, dat ge bij KEKULÉ langer verwijldet, *Gij*, die het

geluk hebt gehad, als privaatassistent van dien grooten geleerde in Bonn te mogen werken, vóór Ge Uwe schreden richttet naar de Seine-stad, waar de roep van mannen als FRIEDEL en WURTZ U heen lokte.

Hartstochtelijk aanhanger van KEKULÉ's hypothese, voelt Ge toen reeds bij intuïtie, dat de tijd rijp was voor eene uitbreiding der theorie, welke zich dan ook niet lang heeft laten wachten. Toen reeds hebt Ge het uitgesproken, dat de Chemie er naar moest streven, de ligging der atomen in de ruimte te bepalen, omdat daarmede vele chemische en physische eigenschappen der stoffen in verband kunnen staan. Hoe goed Ge hadt gezien, bleek weldra, want weinige maanden later verscheen het zoo beroemd geworden „Voorstel” van onzen VAN 'T HOFF, dat het uitgangspunt is geweest voor de vlucht der stereochemie, welke de structuurchemie in geheel nieuwe banen heeft gevoerd.

Ge hebt in Uwe rede gewezen op het groote belang van kristallografie en kristallogie voor den chemicus en heeft het U later niet tot voldoening gestrekt, dat een van Uwe leerlingen, Prof. JAEGER, zooveel materiaal op kristallografisch gebied met zoo'n schoonen uitslag bewerkt heeft?

Als een ziener hebt Gij het uitgesproken, dat de Chemie bij Uw optreden zich in het begin van een overgangstijdperk bevond en reeds zaagt Ge het morgenrood schijnen van een nieuwen dag, die ons de physische Chemie zou brengen.

Ge hebt den jongen chemici toegeroepen zich meer dan toen het geval was, op de studie der wiskunde toe te leggen, opdat eenmaal toekomstige Nederlandsche chemici met eere genoemd zouden worden onder de baanbrekers op dat gebied. Die wensch is schooner in vervulling gegaan, dan Ge hadt kunnen hopen, want talrijk zijn de namen van Nederlanders, die aan de grondvesting van de physische chemie verbonden zijn.

Daarbij is het U gegeven geweest, van nabij te kunnen gadeslaan, hoe hier, in het oude laboratorium, groote en vruchtbare gebieden werden ontgonnen en bewerkt, zoowel door Uw vroegeren ambtgenoot VAN BEMMELN, als door den helaas te vroeg verscheiden BAKHUIS ROOZEBOOM, wiens werk door niemand beter kon worden voortgezet dan door Uw tegenwoordigen collega SCHREINEMAKERS.

Zoo waart Ge dan in zee gestoken, niet echter om als een speelbal der golven voort te drijven, neen! met krachtige hand werd het roer gegrepen en het schip gestuurd in de richting van Uwe idealen. Het was geen gemakkelijke taak, die Ge hadt aanvaard. Immers,

zegt niet DUMAS ergens: „Le chef de laboratoire doit donner l'exemple de l'assiduité: tout entier à sa tâche, patient, travaillant de ses mains, le premier à la besogne et le dernier”.

Met jeugdijg vuur en met stalen ijver hebt Ge U aan het werk gezet, en toen Wijnmaand in het land kwam, waarf Ge gereed, niet slechts om een uitgebreid en met experimenten rijk verzorgd college te beginnen, doch ook om de in dat jaar talrijke filosofen en medici op een practischen cursus te ontvangen.

Dat practicum was een revelatie; gebroken werd met den ouden sleur; een nieuw, jong leven bruiste in het laboratorium, en prikelde tot ijver en studie.

Hoe heerlijk en hoe leerzaam was het voor de jonge studenten, na een korte, vaak met enthousiasme gegeven, uiteenzetting aangehoord te hebben, zelf te mogen experimenteeren. Wat leek alles als het ware van zelf te marcheeren!

Maar voor den Professor? Volle dagen en halve nachten hebt Ge toen aan het laboratorium gewijd. Menig eenzame, zich kalm huiswaarts spoedende wandelaar en menig troepje meer luidruchtige muzenzonen, wier weg langs de Steenschuur leidde, zullen, met eenige verbazing naar drie hel verlichte ramen van het overigens sombere gebouw starende, zich afgevraagd hebben, wie toch nog wel zoo laat in die Hexenküche bezig zou zijn.

Weinigen zullen hebben vermoed, dat het de jonge Professor was, die zijn nachtrust opofferde, om dáár de talrijke en sprekende proeven uit te werken en voor te bereiden, welke de colleges moesten op-
luisteren en er het gesproken woord onderstrepn.

Want, zooals Uw college verzorgd was, zal men het wel nergens hebben aangetroffen. Voor colleges in organische chemie bestond géén traditie en zelfs thans nog kan men nauwelijks uit handleidingen putten, zooals bij de anorganische chemie het geval is. Hier moest als het ware alles uitgedacht en van te voren beproefd worden. Als dan de toehoorders die soms ingewikkelde proeven, haast zonder uitzondering, zagen gelukken, dan moesten ze wel den indruk mededragen, dat er een voortreffelijk experimentator voor hen stond, maar weinigen konden zich voorstellen, hoeveel geestes- en vaak ook hand-
denarbeid er noodig was geweest om die resultaten te bereiken.

Dat wisten echter maar al te goed Uwe assistenten! Wat een schoone leerschool was bij U het college-assistentschap! Daarvan zullen allen, die het voorrecht hebben gehad U op Uwe colleges te assisteeren, dankbaar kunnen getuigen.

Wat waren het primitieve toestanden, die Ge op het laboratorium vondt bij Uw optreden!

Eén gemeenschappelijke collegezaal voor de beide afdeelingen en één practicumzaal, waar zoowel de organische als de anorganische practica werden gehouden en bovendien de candidaten en doctorandi tegelijk met de assistenten werkten. Zuurkasten, waarvan vele niet trokken, omdat de bouwlieden den schoorsteen als bergplaats voor krullen en afval hadden misbruikt!

En voor U zelf....? Eén vertrek, dienst doende als studeer- en ontvangkamer, als privaatlaboratorium en magazijn, waar men zich door de volte ternauwernood kon keeren en waar slechts enkele vierkante meters ruimte voor experimenteren beschikbaar waren.

Langzamerhand verbeterde alles door Uw onverpoosd streven; eerst kwam er een afzonderlijke collegezaal, daarna een practicumzaal voor de jongeren, voorts breidden de hulpmiddelen zich uit en werd de grondslag gelegd van de praeparatenverzameling, die thans de trots van het laboratorium is.

Toch, niet minder dan 27 jaren hebt Ge onder die soms zeer benarde omstandigheden moeten werken!

Aan Uw werklust en werkkracht hebben ze geen afbreuk gedaan.

Onder al de beslommeringen, die het directeurschap van Uwe afdeeling toen medebracht, zijt Ge voor de jonge chemici een voorbeeld geweest, dat tot navolging moest strekken en hebt Ge niet opgehouden in het laboratorium leiding en steun in hun werk te geven, en hen aan te moedigen als teleurstellingen, die ook ons vak maar al te ruimschoots meebrengt, hun niet gespaard werden.

Ge hebt zelfs in die moeilijke eerste jaren tijd kunnen vinden een leerboek te schrijven, dat voor Uwe leerlingen, voor wie het volgen van en tegelijk dictaat houden op het college een vaak te zware taak bleek, een welkome verschijning was. Dat boek muntte in vele opzichten boven de bestaande leerboeken uit, omdat het weinig van het geheugen vergde, doch meer den nadruk legde op het verband tusschen de verschillende klassen van koolstofverbindingen, zoodat het den lezer chemisch leerde denken.

Wie nu zou meenen, dat onder al die verschillende werkzaamheden ten behoeve van het onderwijs, die andere zijde van het Hoogleeraarsambt: het wetenschappelijk onderzoek, uit het oog werd verloren, zou maar al te zeer mistasten.

Wel zult ge het pijnlijk hebben gevoeld, na die heerlijke jaren van stoer werken in Bonn en Parijs, dat er voor wetenschappelijk werk zoo weinige oogenblikken overbleven.

„Doch Ge wist met Uw tijd te woekeren.

Was het de nawerking van Uwe pharmaceutische opleiding, dat Ge aanvankelijk meer tot onderwerpen op phytochemisch gebied werd aangetrokken?

Zelf hebt Ge bij Uw optreden gezegd, dat de beste jaren van Uw leven onnut zijn voorbijgegaan; toch geloof ik, dat Ge daarin niet juist hebt gezien. Mijne overtuiging is, dat Uwe vroegere pharmaceutische studie, al ware het alleen door de nauwere aanraking waarmede ze U met de thans door de chemici maar al te zeer verwaarloosde botanie heeft gebracht, voor U van veel nut is geweest, gezwegen nog van de groote experimenteele vaardigheid, die ze U heeft geschonken en waarvan Uwe leerlingen immers ook indirect voordeel hebben getrokken.

In Uw proefschrift, handelende over „Het ontstaan en de constitutie der terpeenharsen”, paria's in de oogen der chemici, vond de botanische kant van het vraagstuk, naast den chemischen, bij U nog vrij wat belangstelling en al waren de positieve chemische resultaten van het uiterst zware onderwerp waarschijnlijk beneden hetgeen Ge ervan hadt gehoopt, toch gaf het U gelegenheid tot een uitvoerige bronnenstudie en tot scherpzinnige critiek.

In Bonn weder een phytochemisch onderwerp, later hier met uwe leerlingen ook nog verschillende studies over plantenstoffen.

Onder den invloed van KĒKULĒ waart Ge intusschen een anderen weg ingeslagen, dien van de synthese, en Uw eerste schrede daarop voerde reeds met KĒKULĒ samen tot schoone uitkomsten.

Geen toeval was hier in het spel, maar volgens een weldoordacht plan werd Ge tot de ontdekking gevoerd van het triphenylmethaan, die belangrijke koolwaterstof, moederstof van de malachiet- en fuchsine-, van de aurine- en phenolphthaleïne-groep.

Eenmaal op het gebied der aromatische verbindingen beland, hebt Ge, natuurlijk zou ik haast zeggen, nog verschillende andere syntheses met KĒKULĒ uitgevoerd en daarenboven tijd kunnen vinden tot zelfstandig onderzoek.

In Parijs trokken weer andere onderwerpen U aan, zoo de inwerking van broom op barnsteenzuur, welk onderwerp aanleiding gaf tot het vinden van een derde broomderivaat daarvan.

Na Uw terugkeer in het vaderland zat Ge ook in Wageningen niet stil, want daar hebt Ge o. m. een goede bereidingswijze voor malonzuur uitgewerkt.

Eenige maanden reeds na Uw optreden alhier vindt Ge het

acetylperoxyde-hydraat, een gevaarlijke explosieve stof, waaraan ook ik nog herinneringen bewaar, omdat ik later daarvan analyses mocht maken, waarbij mij menigmaal, vóór het doel bereikt werd, de analysebuis om de ooren vloog.

Verschillende kleinere onderzoekingen over acetyleenbereiding, de vluchtigheid van zinkacetaat, enz. stip ik hier slechts aan, maar even wensch ik U in het geheugen terug te roepen de publicatie over het vriespunt van aether, waarin Ge tot de conclusie komt, dat bij de laagste te dien tijde te bereiken temperatuur (-80°) deze verbinding niet vast wordt.

Toen reeds was het een van Uwe eigenschappen, met Uwe hulpmiddelen op de hoogte van Uw tijd te zijn.

Hoeveel arbeid het in die dagen kostte, die lage temperatuur te verkrijgen, waarvoor men thans slechts een medelijdenden glimlach zal overhebben in deze om haar extreme „koude” nu zoo beroemde veste, daarvan zullen Uw tegenwoordige leerlingen zich geen denkbeeld kunnen vormen, nu zij, zoo noodig, met vloeibare lucht plassen als met water!

In 1879 hebt Ge de koolhydraten en meer in het bijzonder de cellulose in Uw onderzoeksgebied opgenomen. Eerst werpt Ge U op de dierlijke cellulose en Ge toont aan, dat evenals de planten-cellulose, ook het tunicine bij hydrolyse glucose levert; daarna hebt Ge de chemie verrijkt met een „elegante” acetyleringsmethode, door als katalysator bij de inwerking van azijnzuuranhydride, zwavelzuur of zinkchloride te gebruiken.

De industrie heeft er zich later meester van gemaakt, evenals van de door U gevonden acetylcellulose, welke als kunstzijde zoo'n belangrijke rol speelt.

De bestudeering van de inwerking van zwavelzuur op azijnzuuranhydride deed U een fraaie methode voor de bereiding van het sulfoazijnzuur vinden, waaraan Ge vele jaren later een uitvoerig artikel wijdt. Ook in de chemie geldt het spreekwoord: on revient toujours . . . , want toen ik U in de afgelopen Paaschvacantie in Uw laboratorium verraste, vond ik U weer bezig met belangrijke onderzoekingen over het sulfopropionzuur.

Hadt Ge tot 1882 de resultaten van Uw werk, bijna zonder uitzondering, in buitenlandsche tijdschriften gepubliceerd, van nu af wordt dit anders, want in dit jaar hebt Ge met VAN DORP, HOOGWERFF, E. MULDER en OUDEMANS het „Recueil des travaux chimiques des Pays-Bas” opgericht, dat voortaan al Uwe publicaties

bevat. Het eerste deel reeds brengt een eerbiedwaardig aantal mededeelingen van Uwe hand.

Vergeten zult Ge wel nimmer het jaar 1883, waarin Uwe ontdekking valt van de nitramiden, spoedig gevolgd door die van de aliphatische nitraminen, stoffen, waarin een nitrogroep voorkomt, aan stikstof gebonden. De studie van deze nieuwe klasse van verbindingen, waaraan Uw naam voor immer verbonden is, en die van de inwerking van het reële salpeterzuur op verschillende andere stoffen, was een keerpunt in Uw wetenschappelijk leven. Met scherp blik ziet Ge onmiddellijk welk een rijke mijn hier aangeboord is en Ge gordt U aan om die met kracht te ontginnen. Om het werk sneller te doen vorderen, hebt Ge hulpkrachten noodig, die Ge vindt onder Uwe leerlingen.

Het reële salpeterzuur is nu de spil, waarom het werk draait. Eerst zijn de meest verschillende gesubstitueerde zuuramiden en ureumderivaten, dan de tweebasische zuren aan de beurt. In gedachte zie ik U nog Uw klassiek geworden apparaatje, waarin de reacties plaats hebben, bespieden en als een niet-ingewijde U dan had gadeslagen, had hij met FAUST kunnen vragen:

„Ist jenes Fläschchen dort den Augen ein Magnet?“

Nu volgen de ontdekkingen elkaar op den voet. In gemeenschap met KLOBBIE vindt Ge het dinitroaethyleendiamine en analoge derivaten, spoedig daarop het door U zoo vurig nagejaagde methyl-nitramine, eenvoudigste representant der aliphatische nitraminen. Deze merkwaardige verbinding geeft weer aanleiding tot allerlei structuurchemische kwesties, die Ge met VAN ERP en UMBGROVE tot oplossing brengt. Eerst wordt de niet-identiteit ervan met het dinitromethylzuur van FRANKLAND aangetoond, dan blijkt het twee isomere alkylderivaten te kunnen geven, waarvan het eene identisch is met het dialkyl-nitramine, terwijl het andere is af te leiden van een tautomeeren vorm. Belangrijke uitkomsten geven ook de inwerking van verdund zwavelzuur en van alkaliën op de nitraminen. Maar ik moet mij beperken.

Nu en dan echter vat Ge de verkregen resultaten samen en bezielt ze uit één gezichtspunt; zoo bij gelegenheid van de voordracht, door U gehouden voor de Société chimique de Paris in 1890, waarin Ge op magistrale wijze Uw lievelingsdenkbeeld: „de wederkerige invloed der atomen in hunne verbindingen“, dat als een gouden draad door Uwe onderzoekingen loopt, behandelt. Zoo ook in Uw eenige jaren later verschenen uitvoerige verhandeling over het smeltpunt van organische stoffen.

Tot 1898 heeft de stroom Uwer onderzoekingen over de nitraminen bijna zonder ophouden gevloeid, slechts een enkele maal afgewisseld met andere, zoo in 1893 met een studie over gekristalliseerde ammoniak-derivaten van koolhydraten, in gemeenschap met Uw zoo diep betreurden, voortreffelijken leerling LOBRY DE BRUIJN uitgevoerd.

Toen kwam er een onderbreking van een paar jaar, want Uw arbeidskracht werd op andere wijze in beslag genomen. Op een minder aangename, want Ge moest gaan bouwen!

Een nieuw laboratorium, uitsluitend voor organische chemie zou eindelijk verrijzen.

Evenals zooveel vóór- en na U gedaan hebben en nog velen zullen doen bij het bouwen van een instituut, hebt Ge toen vaak verzuchtingen geslaakt.

VOLHARD heeft het in zijn voor eenige jaren verschenen biografie van LIEBIG zoo juist gezegd: „Ist Bauen an und für sich schon unter gewöhnlichen Umständen eine Kalamität, so wachsen, wenn es sich um ein Laboratorium handelt, die Schwierigkeiten ins Ungemessene! Man hat nur immer zu wehren, dass nichts Verkehrtes gemacht wird und” — zoo voegde hij er voor Deutsche toestanden aan toe — „der Baumeister die Mittel nicht für Unnötiges verputzt”.

Welk een heerlijk dankbaar gevoel zult Ge hebben gehad, toen Ge eindelijk in October 1901 het nieuwe laboratorium met een gloedvolle rede hadt ingewijd.

Geheel tevreden waart Ge wel niet, maar behoeft dit te verwonderen? Zijn tevreden menschen in het algemeen reeds zeldzaam, tevreden Professoren, althans onder hen, die het beheer over een instituut hebben, zijn zeker rare aves en ik trof ze, gelukkig, nog nimmer aan.

Redenen tot tevredenheid hebt Ge heden echter wel, want het is U gegeven geweest, naar Uw wensch, Uw dankbaarheid van toen in daden om te zetten en een andere wensch, dat nog menige goede arbeid dit laboratorium mocht verlaten, is eveneens vervuld.

Het zou zijn „uilen naar Athene brengen”, indien ik hier zou uitweiden over de voortreffelijke inrichting en bewapening van Uw arsenaal, dat U het oude laboratorium, waarin Ge zoovele gelukkige jaren hebt gesleten, wel niet zal doen vergeten, maar dat de scheiding ervan toch wel zeer heeft vergemakkelijkt.

Na 1901 begint de arbeidsbron opnieuw te vloeien. Reeds in 1902 publiceert Ge, te zamen met LUBLIN, eene verhandeling

over de nitraminoalkoholen. Daarna echter helaas alweer een onderbreking! De mare, dat een ernstige ongesteldheid U gedwongen heeft, het laboratorium te verlaten, doet Uwen vrienden en leerlingen het ergste vreezen, maar gelukkig, de ziekte neemt een gunstigen keer, en natuurlijk gaat Ge, de vermaningen van den geneesheer ten spijt, opnieuw aan den arbeid, want dat is voor U het leven, en Ge verrijkt de chemie weer met tal van verhandelingen.

De monalkylnitraminen hebben nog steeds, blijkens een uitvoerige studie, Uwe belangstelling, maar daarnaast trekken ook cyclische stikstofverbindingen weer Uw aandacht. Met FRIEDMANN bewerkt Ge het tetramethylpiperidine, waarvan Ge de overeenkomst, in vele opzichten, met diisopropylamine aantoot.

Met denzelfden medewerker doet Ge belangrijke onderzoekingen over het glycideanhydride en homologen, over de inwerking van salpeterzuur op het trimethyleenureïne en over het diaminoaceton, die Ge later met DUBSKY voortzet. Met KRAMER bestudeert Ge de derivaten van piperazide. Het spreekt van zelve, dat tal van de bij deze studies verkregen verbindingen den tol aan het reële salpeterzuur moeten betalen en ook dat Ge telkens weer allerlei belangrijke gevolgtrekkingen maakt en op verschillende merkwaardige analogieën wijst.

Zelfs het vorige jaar bracht ons nog, behalve een studie over amidon, een drietal merkwaardige mededeelingen, nu van spectrografischen aard, in gemeenschap met Uw leerling BACKER.

Ik heb mij, meer dan mij lief is, moeten beperken. Toch hoop ik, dat het medegedeelde een sprekend getuigenis aflegt, van de belangrijkheid van Uw werk, van Uwe nog immer voortdurende arbeidskracht en arbeidslust en niet minder van Uwe veelzijdigheid.

Hooggeachte Franchimont.

Wanneer Ge op den dag van heden een blik achterwaarts werpt op den in Uw werkkring afgelegden weg, dan hebt Ge, dunkt mij recht, tevreden te zijn.

Ik weet wel, Ge zult het niet wezen, dit ligt niet in Uw aard, want Gij hebt Uw idealen hoog gesteld, te hoog, dan dat Ge ze ooit zoudt hebben kunnen bereiken, maar dit is het kenmerk van den man, die zich aan de wetenschap wijdt.

Van het dubbele doel, dat de wetenschap heet na te streven, hebt Gij het ideale gekozen: het zoeken naar waarheid.

Dat doel heeft U steeds voor oogen gestaan.

Met SCHÖNBEIN zoudt Ge kunnen zeggen: „Die Wissenschaft ist meine Braut, in die ich ewig verliebt seyn muss, wenn ich glücklich seyn soll u. ich fürchte auch nicht, dass dieser Bund so bald sich lösen wird; denn wenn ich auch kein heuriges Häslein mehr bin, so ist mir doch, als wär ich noch jung u. weiss ich, Gott sei Dank, noch nichts von Altersgebrechen zu sagen.”

Streven naar persoonlijk voordeel was U vreemd; aan anderen hebt Ge het overgelaten, op materiëel gebied de vruchten van Uwe onderzoekingen te plukken, en ze hebben het gedaan!

Gij hebt ondervonden, wat DUMAS eens uitriep: „rien n'égale la satisfaction légitime du chimiste. Ne voit-il pas naître sous l'impulsion de sa volonté des corps nouveaux, doués de propriétés inconnues, des formes matérielles que l'homme ignorait et que la nature n'avait jamais réalisées?”

De gevaren van het vak, Ge hebt ze als een kloek soldaat niet gevreesd, maar ook, Ge hebt ze aan den lijve ondervonden.

Ziekte is U niet gespaard gebleven en teleurstellingen zullen bij Uw werk ongetwijfeld Uw deel zijn geweest, maar steeds hebt Ge moed gehouden, zoo trouw gesteund door haar, die reeds zoovele jaren de zon van Uw huis is.

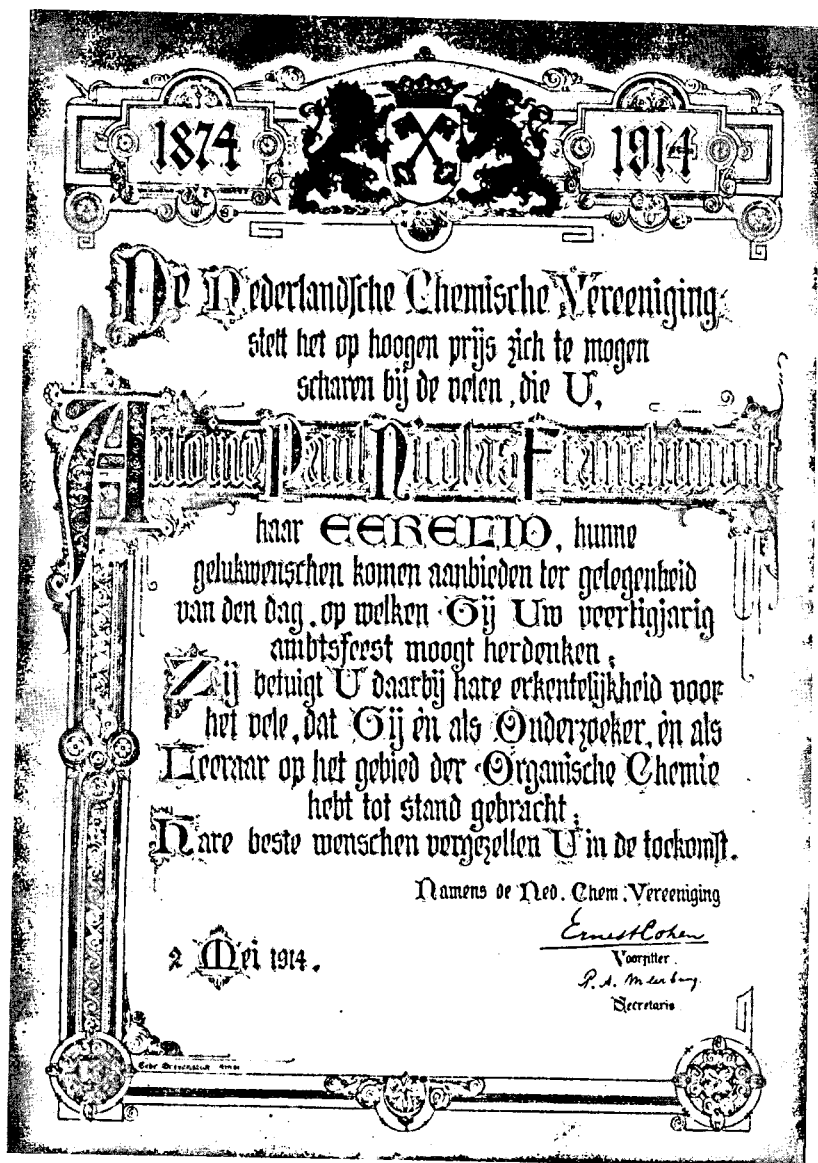
Uwe verdiensten zijn in de wetenschappelijke wereld gewaardeerd geworden, 35 jaren zijt Ge reeds lid van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen, en verschillende geleerde en andere genootschappen, zooals de Chemical Society te Londen, The Royal Institution of Great Britain and Ireland, alsmede de Nederlandsche Chemische Vereeniging tellen U onder hare eereleden.

Leerlingen hebt Ge in grooten getale in de grondbeginselen van de organische chemie mogen inwijden en bij vele jonge chemici hebt Ge de vonk van geestdrift voor Uw vak doen oplaaien. Groot is het aantal van hen, die een eervolle plaats bekleeden bij het onderwijs, bij de proefstations en in de industrie.

Ge hebt er zien wegtrekken naar onze koloniën om het bij U geleerde toe te passen tot verhooging van de welvaart van die schoone gewesten en thans nog smaakt Ge de voldoening, dat aan al onze universiteiten leerlingen van U leerstoelen voor chemie bekleeden.

Gij hebt het voorrecht een school te hebben gevormd!

Is het dan wonder, dat zich een Commissie uit Uwe leerlingen, oud-leerlingen en vrienden heeft gevormd, om U op dezen zeldzamen feestdag te toonen, hoezeer zij U waardeeren.

Een groote schare heeft aan haar oproep om zich met hen te vereenigen voldaan.

Zij heeft het geluk gehad, en ik vermeld het met dankbaarheid, de kunstenaarshand van onzen Toon DUPUIS bereid te vinden, Uwe trekken in klei te boetseeren, waardoor zij in staat was deze in onvergankelijk metaal vast te leggen.

Hooggeachte Vriend.

Ter herinnering aan de diensten, die Gij aan het chemisch onderwijs aan deze Universiteit en in ons vaderland bewezen hebt, tot een herinnering ook aan Uw werk ten bate der wetenschap, bied ik U, uit naam van een zeer groot aantal leerlingen, oud-leerlingen en vrienden, dit bronzen portret-medaillon aan, tegelijk met dit album op welks bladen Ge de namen der deelnemers zult vinden, afgewisseld door eenige photo's, welke bij U de herinnering levendig zullen houden aan zoovele plekjes in deze werkplaats, die U dierbaar zijn.

Nog een anderen wensch heeft de Commissie gekoesterd en wel dezen: Uw beeltenis een blijvende plaats in dit door U gesticht en ingewijd laboratorium te mogen geven.

Curatoren van deze Universiteit hebben daartoe welwillend hunne toestemming verleend.

Wanneer Gij straks dit gebouw verlaat, zult Ge in de vestibule een bronzen gedenkplaat aangebracht vinden, die, naar wij hopen, in lengte van jaren dagelijks bij ieder, die hier binnentreedt, de herinnering levendig zal houden aan Uw veertigjarig hoogleeraarschap en aan alles wat Ge daarin voor de wetenschap hebt gedaan.

Mijne Heeren Curatoren.

Het zij mij vergund, namens de Commissie voor het huldeblijk aan Prof. FRANCHIMONT, U hare erkentelijkheid te betuigen voor Uwe tegenwoordigheid te dezer plaatse.

Voor den Jubilaris van heden zal zij een nieuw getuigenis zijn van Uwe nimmer verflauwende belangstelling in alles wat betreft de aan Uwe zorgen toevertrouwde Universiteit en hare hoogleeraren.

Namens die Commissie draag ik thans de bronzen gedenkplaat, met de beeltenis van Prof. FRANCHIMONT, over aan U, die gemachtigd zijt, deze namens Zijne Excellentie, den Minister van Binnenlandsche Zaken, in ontvangst te nemen.

Zij zegt U dank voor de toestemming door U verleend, tot plaatsing ervan in dit gebouw.

Moge die gedenkplaat daar een aanmoedigend voorbeeld zijn voor komende geslachten van werkers in het vak, waaraan Prof. FRANCHIMONT zijn leven heeft gewijd.

Ik heb gezegd.

LABORATORIUM- OF KORTE MEDEDEELINGEN.

Het opwerken van kwikresten. Het eenvoudigst wordt hierbij gebruik gemaakt van de eigenschap, dat alle in het laboratorium gebruikte kwikresten met ijzer en zoutzuur gereduceerd kunnen worden tot metallisch kwik. Dit kwik scheidt zich dan ongeveer geheel af in den vorm van vloeibare massa, zoodat men weinig last heeft van fijnverdeeld kwik.

Voor de uitvoering worden de resten (vloeibare en vaste) met ruw zoutzuur overgoten, nadat men eerst wat spijkers aan de massa heeft toegevoegd (liefst gebruikte spijkers, vanwege de goedkoopte). Men verwarmt dan op een waterbad. Toont in de vloeibare massa zwavelwaterstof geen kwik meer aan, dan giet men de vloeistof af, waarbij tevens de hinderlijke kristal massa van ferrochloride wordt weggespoeld. Daarna wordt op dezelfde wijze de onoplosbare rest verwerkt. Het nu gevormde kwik wordt verzameld en na filtratie in vacuo gedestilleerd.

Heeft men een salpeterzure vloeistof, dan wordt op een waterbad liefst eerst het grootste deel van het salpeterzuur verwijderd.

Leiden, Anorg. chem. univ. lab.

H. J. TAVERNE.

Boekaankondigingen.

Inleiding tot de scheikunde en haar toepassingen in de practijk door
W. UITTERDIJK. Deventer, Æ. E. KLUWER, 1912, 265 p.p., f 2.—,
geb. f 2.50.

De liefhebber en beoefenaar der natuur, de onderwijzer, de vakman, ja ieder ontwikkeld mens, allen die de scheikunde als middel, niet als doel studeren en zich vertrouwd dienen te maken met de wijze, waarop de scheikundigen denken en werken en hun feitenmateriaal ordenen, moeten, volgens de voorrede, in dit boekje vinden wat zij zoeken.

Inderdaad vinden zij in dit boekje de chemiese grondbeginselen uiteengezet, aanknopend aan talloze gelukkige voorbeelden uit het dagelijks leven.

De wel zeer gemoedelijke vorm en de personifierende voorstellingswijze, die ons chemici eigenaardig aandoet, heeft voor degenen voor wie het boek bedoeld is niet te ontkennen paedagogiese voordelen maar ook nadelen.

De lofwaardige poging om de besprekingen tot een klein aantal stoffen en dan liefst bekende te beperken, is vrij trouw doorgevoerd. De delen waar dit niet het geval is, b.v. de vorming van het prakties onbelangrijke Cl_2O , of de structuurformules van silikaten, zijn ook de minst gelukkige.

Th. S.

Die Bestätigung der Atomlehre durch die Radioaktivität. Vortrag von Prof. Dr. H. GEITEL. Braunschweig, FRIEDR. VIEWEG & Sohn, 1913, 24 p.p., M. 0.80.

Wie voor een tweetal decennien de voorspelling durfde wagen dat de atoomtheorie weldra tot het verleden zou behoren, extrapoleerde slechts de loop der gebeurtenissen. Vooral toen OSTWALD zijn zwaar geschutging richten op het oude bolwerk der atomenleer, werd het menigeen bang om 't hart bij de gedachte welk nieuw onderstellingencomplex in staat zou zijn de lege plaats aan te vullen. Hoe geheel anders dan waarschijnlijk scheen heeft zich dat alles ontwikkeld. De ten dode opgeschreven theorie leeft, ja bloeit als nooit te voren.

„Das Atom der neueren Physik und Chemie ist kein Phantasiegebild, es „ist nicht etwa nur die Bezeichnung einer unteren Grenze, über welche „die Erforschung der Welt nicht hinausdringen kan“. Het is een realiteit.

Een van de wegen, waarlangs men dit resultaat bereikt heeft, n.l. de telling der α -deeltjes, die het Radiumatoom uitstraalt, met alles waarmee samenhangt wordt in het hier aangekondigde boekje beschreven. De eenvoudige populaire vorm maakt het voor ontwikkelde leken aantrekkelijk, maar ook de chemicus zal, zonder veel nieuwe feiten erin te vinden, toch het kwartiertje niet beklagen, dat de lektuur hem kost.

Th. S.

Grundlehren der Chemie und Wege zur künstlichen Herstellung von Naturstoffen von Dr. E. Rüst. Druck und Verlag von B. TEUBNER, Leipzig und Berlin, 1914, 138 S.; 1.65 M., gebonden 2.— M.

Volgens het voorwoord van den schrijver heeft het boekje in de eerste plaats ten doel om lezers, die geen bepaald scheikundige vooropleiding genoten hebben, bekend te maken met een der meest interessante gebieden der scheikundige techniek, n.l. de synthese der in de natuur voorkomende stoffen.

Na eene inleiding, waarin de grondbeginselen der anorganische scheikunde in 't kort worden uiteengezet en die vooral aardig te lezen is voor hem, die hiermee reeds bekend is, omdat hij nu de zaken eens van een anderen kant dan gewoonlijk bekijkt, worden achtereenvolgens besproken de kunstmatige bereiding van kali- en kalksalpeter, potasch en soda, ammoniak, enkele verfstoffen en edelgesteenten.

Hierop volgen de beginselen der organische scheikunde, waarbij vooral synthetische methoden op den voorgrond geschoven worden en overigens hoofdzakelijk datgene behandeld wordt, wat voor 't begripen der nu volgende syntheses van organische stoffen noodig is.

In korte monografietjes worden nu besproken: alizarine en indigo, enkele geneesmiddelen, reukstoffen, kamfer, caoutchouc, eiwitstoffen en optisch actieve stoffen. Hierbij wordt niet alleen de scheikundige, maar ook de oeconomische kant van het vraagstuk bekeken door opgaven omtrent productie, kostprijs enz., waarbij de schrijver gelegenheid krijgt om uiteen te zetten door welke factoren het financieele welslagen eener fabriekmatige bereiding van een natuurproduct beheerscht wordt.

Met zeer veel genoegen heb ik dit aardige, vlot en duidelijk geschreven boekje gelezen, waarin zonder op technische bijzonderheden in te gaan, de beginselen van de synthese van enkele belangrijke natuurproducten in 't kort samengevat worden. Ook den niet-chemicus kan hieruit duidelijk worden, wat de scheikundige techniek vermag en wat deze te danken heeft aan den rusteloozen arbeid van tal van geleerden, die de scheikundige wetenschap alleen om haarzelve beoefenen.

Leeraren in de scheikunde zullen er eene opwekking in kunnen vinden hier en daar eene korte behandeling van een technisch vraagstuk bij hun onderwijs in te lasschen.

H. J. S.

Die chemische Technologie des Vanadins von Dr. GUSTAV FESTER (Band XX der Sammlung chemischer und chemisch-technischer Vorträge). Stuttgart, Verlag von FERDINAND ENKE, 79 p.p., 3 M.

Van het vanadium, dat eerst betrekkelijk kort technies gebruikt wordt, is een groot gedeelte der nieuwere methoden slechts in techniese tijdschriften en in patenten te vinden. In dit werk heeft de schrijver de bereidingsmethoden en de analyse bijeengebracht en er telkens in enkele woorden de meer of mindere bruikbaarheid en de praktische toepassing bij vermeld.

De opgave aan het eind, van de grotere artikelen of werken over het vanadium maakt het gemakkelijk ook de oudere chemie van dit element na te zien.

Th. S.

Maassanalyse von Dr. OTTO RÖHM; zweite, verbesserte Auflage. Berlin und Leipzig, G. J. Göschen'sche Verlagshandlung G. m. b. H. 1912, 96 pp., geb. 90 Pf.

De moeilijkheid bij het schrijven van dergelijke kleine boekjes over een uitgebreid onderwerp, bestaat voornamelijk in de harmoniese samenpersing en inkorting der stof naar de eisen dergenen voor wie het werk bestemd is. Wanneer, zoals hier, in de 7 pag. waarin de meettoestellen worden besproken geen woord staat over de nauwkeurigheid of over de kôntrole, (terwijl wel de Gay-Lussacse buret besproken en afgebeeld is) dan verwacht men niet in 6 pagina's de Ostwald'se indikatoretheorie behandeld

te vinden. Dat deel, dat de eigenlike methoden behandelt, het speciale dus, is in tegenstelling met het algemeene stuk zeer gelijkmatig bewerkt. Het geeft, natuurlijk zeer beknopt, de meest voorkomende titratiemethoden, een aantal nuttige wenken en enkele overbodige berekeningen. TH. S.

Personalia, vacatures, industriële mededeelingen, enz.

De Commissie, die de huldiging van Prof. FRANCHIMONT heeft voorbereid, deelt ons mede, dat haar van verschillende zijden is verzocht den bronzen penning met beeltenis van den jubilaris, welke aan alle deelnemers is uitgereikt, ook voor anderen beschikbaar te stellen. Indien zich een voldoende aantal personen opgeeft, zullen nog meerdere exemplaren worden geslagen.

Zij, die een medaille wenschen te ontvangen (prijs f 2.10, franco binnenland) gelieven dit ten spoedigste, uiterlijk 20 Mei, mede te deelen aan den secretaris-penningmeester der Commissie, Dr. H. J. BACKER, Hugo de Grootstraat 1 te Leiden.

Bij Kon. besl. van 28 April is benoemd tot plaatsvervangend lid van den Octrooiraad o. a. Dr. A. J. C. DE WAAL, ingenieur bij den Octrooiraad.

B. en W. van Rotterdam hebben aan den Heer C. T. SALOMONS, onderdirecteur van het gemeentegasbedrijf aldaar, op diens verzoek eervol ontslag verleend. De Heer SALOMONS heeft een diensttijd van 38 jaren achter den rug.

Aan de Technische Hoogeschool te Delft is bevorderd tot doctor in de technische wetenschap, op proefschrift „biochemische suikerbepalingen”, de Heer A. J. KLUYVER, scheik. ing., geboren te Breda.

Aan de Universiteit te Groningen is geslaagd voor het doctoraal-examen wis- en natuurkunde de Heer Dr. W. J. A. JONGKEES, leeraar in de scheikunde aan de H. B. S. aldaar.

Aan de Universiteit van Amsterdam is geslaagd voor het candidaats-examen in de scheikunde, cum laude, de Heer J. M. BIJVOET; voor het doctoraal-examen in de pharmacie de Heer I. J. A. M. NIEUWENHUIS.

De Heer G. P. BROUWER, chem. doct., leeraar aan de Middelb. Techn. School te Dordrecht, is ter beschikking gesteld van den gouverneur-generaal van Ned.-Indië, om te worden benoemd tot leeraar in de scheikunde bij het M. O. aldaar.

Tegen 1 September 1914 is aan de Middelbare Technische School te Dordrecht een plaats te vervullen als Leeraar in de Scheikunde. De benoeming geschiedt aanvankelijk voor den tijd van één jaar, met het vooruitzicht, bij gebleken geschiktheid, op eene vaste aanstelling. Het aanvangstractement bedraagt f 2500.— per jaar. Bij vaste aanstelling is aan de betrekking verbonden recht op eigen pensioen en pensioen voor weduwen en wezen.

Gegadigden worden uitgenoodigd vóór 20 Mei 1914 hunne sollicitaties met uitvoerige inlichtingen in te dienen bij den secretaris van het Bestuur der Vereniging voor Middelbaar Technisch onderwijs te Dordrecht, Mr. A. F. TELDERS, Gravenstraat 2. De Directeur der M. T. S., Oranjelaan te Dordrecht verschaft gaarne schriftelijk en mondeling alle gewenschte inlichtingen.

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam roepen degenen op, die zich beschikbaar stellen voor de betrekking van leeraar of leerares in de scheikunde aan de 1^e H. B. S. met 5-j. c. voor tenminste 12 lesuren per week. Bij voorkeur zal een leeraar worden benoemd. Jaarwedde voor een leeraar f 115—f 175 per wekelijksch lesuur, of bij 20 of meer lesuren per week f 2600—f 3800; voor een leerares f 85—f 145 per wekelijksch lesuur, of, bij 20 of meer lesuren per week f 1900—f 3100. Verhoogingen resp. van f 10 per wekelijksch lesuur en van f 200 om de drie jaar. Mededeelingen van beschikbaarstelling met bijbehorende stukken worden door B. en W. ingewacht vóór of op 15 Mei 1914.¹⁾ Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij Dr. J. C. COSTERUS, directeur van bovengenoemde school.

Vereeniging voor Chr. Midd. Onderwijs te 's Gravenhage. Aan de Hoogere B. S. met 5-j. c. te 's Gravenhage wordt met September 1914 gevraagd een leeraar in de schei- en wiskunde (of wel voor elk dezer vakken afzonderlijk). Sollicitanten worden uitgenoodigd zich vóór 20 Mei e. k. schriftelijk te wenden tot den secretaris der Vereeniging, 83 Van Weede van Dijkveldstraat, Scheveningen. Inlichtingen verstrekt de Directeur der School, de Heer J. VAN ANDEL, Malakkastraat, 's Gravenhage.

De rede, door Prof. DEBLIE te Utrecht uitgesproken bij de aanvaarding van het hoogleeraarsambt aan de Universiteit aldaar (De kinetische theorie der materie en haar moderne ontwikkeling) is in druk verschenen in het Jaarb. der Rijksuniv. te Utrecht, 1912—13, blz. 125—151.

Jaarverslag van de Vereeniging van Hoofden van Particuliere Laboratoria. (Uitgebracht op de Vergadering van 9 Mei 1914. Ook in 1913 beantwoordde de Vereeniging van Hoofden van Particuliere Laboratoria aan haar doel, en was steeds gereed, waar zulks noodig was, hetzij voor de belangen harer individueele leden, of voor die van groepen van leden op te komen, en ging voort op den weg tot het vaststellen van goede beginselen en het handhaven van ingestelde, en in te stellen regels en gebruiken voor het beroep van Hoofden van Particuliere Laboratoria.

Leden der Vereeniging zijn: Dr. F. BASENAU, Amsterdam, H. BAUCKE, T. Amsterdam, Dr. S. S. COHEN, Rotterdam, Dr. G. C. A. VAN DORP, Katwijk aan Zee, P. FERMAN, T. Amsterdam, Dr. H. J. VAN 'T HOFF, Rotterdam, Dr. J. K. VAN DER HEIDE, Amsterdam, J. J. HOFMAN, Ap., den Haag, B. A. VAN KETTEL, Ap., Amsterdam, C. J. VAN LEDDEN HULSEBOSCH, Ap., Amsterdam, A. VAN OVEN, T. Dordrecht, Dr. E. VAN DE STADT, Zaandam, Dr. H. W. SALOMONSON, Amsterdam, N. VAN DER SLEEN, Haarlem, H. W. SONNEGA, Ap., Leetwarden, Dr. J. WIESS, Rotterdam, L. WEEDA, Rotterdam, terwijl het Bestuur zich als volgt geconstitueerd heeft: H. BAUCKE, Amsterdam, Voorzitter. Dr. E. v. D. STADT, Keizersgracht 693, Amsterdam, Secretaris, P. FERMAN, Amsterdam, Penningmeester, J. J. HOFMAN, den Haag, Dr. G. C. A. VAN DORP, Katwijk aan Zee.

Wegens uitbreiding van de werkzaamheden aan het secretariaat werd voor daar noodige hulp f 50.— uitgetrokken.

Op grond van de adviezen, ingewonnen bij verschillende autoriteiten, werd besloten geene Collectieve Verzekering te sluiten betreffende de Wettelijke Aansprakelijkheid voor vergissingen in rapporten en analyses.

Verdere uitvoering werd gegeven aan het verlangen der leden het embleem meerdere bekendheid en waarde te verschaffen. Besloten werd, dat de leden verplicht zouden zijn vanaf 1 Januari 1914 een emaille plaatje, voorstellende het embleem, op een zichtbare plaats bij den ingang van hun laboratorium aan te brengen en steeds datzelfde embleem op analysecertificaten en hunne correspondentie te voeren. Op deze wijze zal het lidmaatschap der Vereeniging, welke het recht geeft op het voeren van het embleem, wanneer

1) Deze kennisgeving kwam in ons bezit, toen de vorige aflevering reeds was afgedrukt. Daar men zich wellicht niet precies aan den genoemden datum zal houden, zij deze vacature hier nog vermeld.

alle leden zich bewust zijn van het „noblesse oblige” en de Vereeniging zoo noodig flink de hand houdt aan Art. 3d der Statuten, langzamerhand worden een eer, slechts toegekend aan de beste der Chemische Laboratoria. Deponeering van het embleem bleek bij onderzoek niet mogelijk te zijn, doch alle leden verbonden zich, bij overlijden of uittreden uit de Vereeniging het embleem terug te zenden.

Verzameld werd een lijst van ongeveer 800 adressen van Bestuurders der Vereenigingen, aan welke het mededeelen van het bestaan en het doel onzer Vereeniging noodzakelijk werd geoordeeld. Aan al die adressen zal in 1914 een schrijven worden gericht, waarvan de inhoud dit jaar reeds werd vastgesteld.

Een afgevaardigde werd gezonden naar de Vergadering van den Bund Unabhängiger Selbständiger Deutscher Analytiker, die daarover een verslag aan de Vereeniging uitbracht. Nauwere banden werden met deze Vereeniging aangeknoopt, o.a. door ons jaarverslag over 1912 aan haar Bureau in te zenden.

Naar aanleiding van bezwaren in de praktijk ondervonden van de werking van het Rijksbureau tot onderzoek van Handelswaren, werd besloten een rondvraag te richten aan alle leden der Vereeniging, waarvan eventueel te zijner tijde het resultaat zal worden gepubliceerd.

Ook werd aan het Bestuur opgedragen te overwegen onze belangen te bepleiten bij de Regeering, in zake de handeligen van het Proefstation van Maalderij en Bakkerij te Wageningen, welk Proefstation in zoo sterke mate door de Regeering met subsidie wordt gesteund.

Ook voor het vervolg zal er voor onze Vereeniging nog veel zijn te doen ter verhooging van den stand van Particuliere Scheikundigen en ter bevordering van de belangen harer individueele leden, wanneer de leden zich slechts ten nauwste in die belangen verbonden beschouwen en het Bureau steeds op de hoogte houden van alles wat hiermede hun's inziens verband houdt.

* *

Sedert eenige maanden wordt onder den titel „Repertorium op de Nederlandsche tijdschriften” door de Afdeeling voor Documentatie der Koninklijke Bibliotheek een maandelijksche bibliografie bewerkt en uitgegeven van bijdragen in tijdschriften, jaarboeken, verslagen enz., voorzover deze onvertaald en door de schrijvers ondertekend zijn.

Deze bibliografie omvat de tijdschriften van algemeen-literarischen en van wetenschappelijken aard der afgelopen maand, en zal daarvan zoowel de oorspronkelijke bijdragen als de voornaamste kritieken opnemen.

Reeds in 1910 ving de Koninklijke Bibliotheek aan, de periodieke literatuur in een bibliografie op losse kaarten te documenteeren.

Het „Repertorium” is een voortzetting en tevens een uitbreiding dier bibliografie. Naast de editie op kaarten verschijnt thans ook een editie in boekvorm. Zij wordt uitgegeven in maandelijksche afleveringen van drie à vier vellen druks met ongeveer 500 titels elk. Deze titels worden systematisch in rubrieken geraangschikt. Hierop worden twee registers bewerkt: een alfabetisch schrijversregister en een alfabetisch trefwoorden-register. Jaarlijks zullen deze maandregisters in jaarregisters worden verwerkt en den jaargang besluiten.

Het Repertorium in boekvorm wordt kosteloos toegezonden aan hen, die daartoe den wensch aan de Administratie der Koninklijke Bibliotheek te kennen hebben gegeven en bereid zijn de verzendingskosten ad f 0.50 per jaar bij vooruitbetaling te voldoen.

Men heeft de keuze tusschen afdrucken op gewoon papier en op aan één zijde bedrukt papier-pelure, dat zich beter leent tot uitknippen en opplakken op kaarten of fiches.

De editie op losse kaarten is alleen verkrijgbaar in abonnement op de volledige stellen. Zij die zich daarop wenschen te abonneeren, kunnen zich wenden tot de Drukkerij „Humanitas”, Vaillantlaan 292-294, 's Gravenhage.

* *

Verschenen is het derde jaarverslag (1913) van de vereeniging „Koloniaal Instituut” te Amsterdam, dat een duidelijk overzicht geeft van de belangrijke taak, die deze instelling reeds vervult en in nog grootere mate in de toekomst zal vervullen.

* *

In het Pharm. Weekbl. van 9 Mei beginnen C. J. KONING en W. C. MOOY JR. een opstel over „de geschiedenis van den Yoghurt en de controle op zijn samenstelling”.

Wij ontvingen van de Amsterdamsche Glasblazerij, Kerkstraat 121—123 to Amsterdam, een specialen catalogus van de door haar vervaardigde en in den handel gebrachte areometers, met verzoek de aandacht van delezers van het Chem. Weekbl. er op te willen vestigen. Daar dit boekje tal van areometers, in de praktijk in gebruik, noemt en opmerkingen over hun gebruik geeft, moge het hier vermelding vinden.

Ontvangen boeken, brochures, enz.

Koloniaal Instituut Amsterdam: Textiele versieringen in Nederl.-Indië door J. A. LOEBER JR. (Geïllustreerde beschrijvingen van Indische Kunstnijverheid, No. 5), 1914, 79 p.p., 22 platen buiten den tekst (f 1.25).

Katalog 282 von MAYER & MÜLLER, Antiquariat, Berlin N. W., Prinz Louis Ferdinandstrasse 2.

Lawes Agricultural Trust. Rothamsted Experimental Station, Harpenden: Annual Report for 1913 with the Supplement to the „Guide to the Experimental Plots”, 1914.

Mededeelingen over toestellen, P. J. Kipp & Zonen, J. W. Giltay opvolger, Delft; o.a. vermeldend een nieuwen olieluchtpomp van GAEDE.

Mededeelingen van het Proefstation voor thee (Departement van landbouw, nijverheid en handel) No. XXVIII: Verslag van het Proefstation voor thee over het jaar 1913.

Catalogue d'ouvrages et mémoires d'occasion sur la chimie pure et appliquée en vente à la librairie scientifique A. Hermann & fils, Paris (Ve), 6, Rue de la Sorbonne, 1914 (37e année, No. 123).

Vraag en aanbod.

Ter overname aangeboden:

H. Ost, Lehrb. der chem. Technologie, 1911, ruim 700 blz. (voor f 3.20).

Brieven (met ingesloten porto) aan de Redactie te zenden.

Correspondentie.

Ter bespreking zijn ontvangen: J. WALKER, Einführung in die physikalische Chemie, 1914; H. GOERGES, Elektrische Oefen, 1914; H. BAUER, Geschichte der Chemie I, 1914; E. WEDEKIND, Stereochemie, 1914; Kesslersche Fluats (Mittel zur Härtung und Erhaltung von weichen Steinen etc.), 1913; A. VON WEINBERG, Kinetische Stereochemie der Kohlenstoffverbindungen, 1914; R. MEWES, Theorie und Praxis der Grossgasindustrie, Bd. I, 1, 1913; D. SIDERSKY, Brenneirefragen, 1914; H. BAUER, Chemie der Kohlenstoffverbindungen, II: Aliphatische Verbindungen, 1914.

Leden der Ned. Chem. Ver., die bereid zijn een of meer dezer boeken eerstdaags te bespreken, gelieven zich te wenden tot den redacteur. De boeken blijven het eigendom van de besprekers.

B. te A. Mededeelingen uit de praktijk en technische recepten zijn steeds welkom voor Chemisch Weekblad en Chemisch Jaarboekje.

K. te U. Het bedoelde boek is reeds aan een anderen aanvrager gezonden.

R. te R. Een aanvraag van andere zijde is de uwe juist voor geweest.

W. te A. Verzamelreferaten zijn steeds gewenscht.

Men vraagt ons adressen van fabrikanten in Nederland van chloorbarium.